

UST

Umhverfisstofnun

Útgerðarmáttáttun, Ásna 21, 101 Reykjavík

Þele: 590 8800
Fél: 590 8800

Fax: 590 8800
E-mail: ust@ust.is

www.ust.is

Alþingi - Iðnaðarnefnd
Kirkjustræti
150 Reykjavík

Reykjavík, 9. mars 2007
Tilvísun: UST20070200179/kg

Frumvarp til laga um breytingu á lögum um rannsóknir og nýtingu á auðlindum í jörðu, 542. mál

Vísað er til erindis iðnaðarnefndar, dags. 21. febrúar sl., þar sem óskað var umsagnar Umhverfisstofnunar um frumvarp til laga um breytingu á lögum um rannsóknir og nýtingu á auðlindum í jörðu, 542. mál.

Umhverfisstofnun gerir ekki athugasemdir við almenn ákvæði laganna, en telur rétt að benda á eftirfarandi varðandi bráðabirgðaákvæðin:

- Mikilvægt er að reyna sætta sjónarmið nýtingar og verndunar. Eigi slíkt að takast þarf að hafa yfirsýn yfir náttúruverðmæti og bera saman með skipulegum hætti hverju til er fórnað og hvaða ávinningur hlýst af tiltekinni framkvæmd.
- Fram til þessa hefur verið mun auðveldara að fá fjármagn til að rannsókna á þeim svæðum sem hugsanlega er unnt að nýta en til almennra rannsókna. Þekking er því oft á tíðum afmörkuð við ákveðna staði en heildaryfirsýn á náttúruvernd er verulega brotakernd. Afleiðingin er sú að grunnögn skortir til þess að velja þá staði sem kunna að hafa eitthvert verndargildi.
- Rammaáætlun eins og hún stendur nú er mikið framfaraskref sem mikilvægt er að vinna áfram. Á hinn bóginn liggur fyrir að illgerlegt er að meta hvort náttúruvernd á nokkrum þeim kostum sem flokkast í umhverfisflokk a í fyrsta áfanga rammaáætlunar er einstakt þar sem upplýsingar skortir um aðra sambærilega staði á landinu sem hafa ekki komið til álita varðandi nýtingu. Það stingur í augun að af þeim 19 kostum sem þar eru nefndir eru 15 háhitasvæði og því hlýtur sú spurning að vakna hvort kerfislæg mismunun kunni að vera í samanburði á verndargildi milli vatnsafls- og háhitavirkjana. Kerfisbundið mat á innbyrðis verndargildi háhitasvæða hefur heldur ekki farið fram, enda skortir víða þar á gæði gagna að mati verkefnisstjórnar.
- Líta má sem á Náttúruverndaráætlun sem tvískipta, annars vegar þau 14 svæði sem Alþingi samþykkti að yrðu friðuð og hins vegar hin 65 svæðin sem stofnunin gerði að tillögu sinni að unnið skyldi að friðlýsingu á. Ennfremur inniheldur náttúruminjasrá fjölmörg svæði sem viðmiðum náttúruverndaráætlunar hefur ekki verið beitt á.

- Nauðsynleg grunngögn skortir til þess að kerfisbundinn samanburður sé markviss og mikilvægt að veita fjármuni til þess. Í viðauka með bréfinu er bent á hvað skortir til að unnt sé að gera samanburðinn með viðunandi hætti.

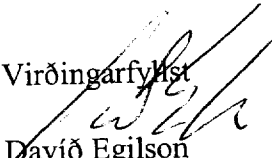
Í ljósi ofanritaðs telur stofnunin varhugavert að gefa opna heimild til rannsóknar og nýtingar á þeim kostum sem taldir eru upp í fyrsta áfanga rammaáætlunar sem umhverfisflokkur a. Þá hefur hún verulegar efasemdir að það gagnist ferlinu að skilja að nýtingar og verndarvinnu með pólitískt skipuðum nefndum eins og gert er í frumvarpinu. Umhverfisstofnun leggur í þess stað til á næstu þremur árum verði fjármagni veitt til að:

- afla nauðsynlegra grunngagna samræmi við það sem bent er á í viðauka með umsögninni,
- gengið verði að fullum krafti í að beita þeim viðmiðum sem notuð voru í tillögum Umhverfisstofnunar til ráðherra árið 2003 á þau svæði sem eru í Náttúruminjaskrá og setja þau svæði sem uppfylla slík viðmið inn á Náttúruverndaráætlun,
- öðrum viðföngum verði beitt samhliða við val á frekari svæðum inn í Náttúruverndaráætlun með sérstakri áherslu á háhitasvæðin.

Með þessi gögn í höndunum telur stofnunin fullar forsendur að vinna sameinaða nýtingar og verndaáætlun þar sem hvor þátturinn er jafn réttþár og ákvarðanir teknar með gagnsæjum hætti.

Beðist er velvirðingar á þeim drætti sem varð á afgreiðslu erindisins

Virðingarfyllt

Davíð Egilson
forstjóri

Árni Bragason
forstöðumaður

Viðauki 1: Áætlun varðandi nýtingu lands til framtíðar -- Náttúruverndaráætlun

Afrit: Umhverfissráðuneytið

Áætlun varðandi nýtingu lands til framtíðar Náttúruverndaráætlun

Neðangreind tafla sýnir hvaða upplýsingar vantar til að verndaráætlun geti staðið jafnfætis nýtingaráætlun í samantvinnaðri vinnu.

Það er gefið að örnefnaþekjur, samgönguþekjur og annað slíkt sé til staðar

nr	Efnistatriði	Skali sem upplýsingarnar eru birtar í	Staða	Athugasemdir

1. Grunnur, kort og myndir

1.1	Stafrænn loftmyndagrunnur (lagsskipt landupplýsingakerfi) opinn fyrir alla, endurtekin myndataka: þéttbýi á 3ja ára fresti, láglendi á 5 ára fresti og hálendið á 10 ára fresti (a.m.k.)		Margar stofnanir hafa aðgang að grunninum en hann er takmarkaður og leyfi til dreifingar takmörkuð	Nauðsynlegt er að grunnurinn verði opnaður öllum almenningi
	Gervitunglagrunnur, SPOT fjölrásagögn í 2,5 m upplausn opinn fyrir alla		Nokkrar stofnanir og sveitarfélög hafa aðgang en hann er takmarkaður	Mikilvæg gögn til að flokka landslag og fylgjast með breytingum, innrauða bandið mjög gagnlegt í kortagerð af gróðri
1.2	Hæðarlíkan og hæðalínugrunnur fyrir allt landið opinn fyrir alla	20 m og 5. m hæðarlínu-bil. Einnig nákæmari gögn á ákveðnum svæðum	Til fyrir einstök svæði en ekki fyrir landið allt, sumstaðar eru gögn mjög gömul	Nauðsynlegt er að grunnurinn klárast og verði opnaður öllum almenningi
	Koma þarf upp traustri hnitsettri skrá allra eignarmakra og mannvirkja á Ísland. Hér standa íslendingar lagt að baka allra nágrannaþjóða í hinum vestræna heimi.	Skrá öll lönd og lóðir og einnig staðsetningu, notkun og eignarhald mannvirkja	Víða ónákvæmar upplýsingar um eignamörk og einnig ómarkviss skráning mannvirkja s.s. þeirra sem eru í eigu ríkisins.	Hér liggur fyrir frumvarp hjá dómsmálaráðherra en óljóst hvað á að gera með það.
1.3	Kort af öllum slóðum sem leyfilegt er að fara um	Mælikv. 1:50.000	Hlutar til hnitaðir, en eftir að ljúka GPS mælingum og að ákveða hvað á að vera opið og hvað lokað í samvinnu við sveitarfélög	Mjög mikilsvægt að ljúka þessu vegna rannsókna og vegagerðar í tengslum við dreifiveitur og mannvirki Einnig mikilvægt til að stýra umferð um viðkvæm svæði.

2. Jarðmyndanir

2.1	Kortleggja berggrunn og jarðgrunn fyrir landið allt	1:250.000	Berggrunnskort: Miðnorðurland og miðausturland er eftir Jarðgrunnskort: Til af nokkrum svæðum	Lýkur væntanlega á tveim næstu árum Mikil vinna er eftir við kortlagningu jarðgrunns
2.2	Kortleggja jarðmyndanir, flokka þær og meta þar sem framkvæmdir eru, eða fyrirhugaðar. Draga fram helstu jarðmyndanir	1:50.000	Til fyrir flest þau svæði sem hugmyndir eru að nýta en mjög arfmarkaðir við vinnslusvæði	Nauðsynlegt er að útvíkka þennan grunn
2.3	Kortlagning einstakra jarðminja byggt á samanburðar flokkunarfræði dæmi (háhitavæði, móbergsstapar, etc)	1:5.000 – 1:10.000 eftir aðstæðum	Eitthvað er tí. Aðferðarfræðin var þróuð í tengslum við náttúruverndaráætlun en vinna hefur legið niðri síðan þá.1	Miðað er við innri samanburð og röðun myndana og svæða í mikilvægisröð Mikilvæg atriði dregin fram.

3. Gróðurfar

3.1	Skráning helstu tegunda og kortlagning á útbreiðslu þeirra		Háplöntur og mosar eru vel þekktir og útbreiðsla þeirra. Fléttur eru vel þekktar en þekkingu skortir varðandi útbreiðslu þeirra. Sama er að segja um sveppi og þörungar	
3.2	Kortlagning gróðurs: Gróðurkort, gróðurlendakort. Kortlagning vistgerða	1:50.000 1:50.000	Gróðurkort eru til af um 75% landsins (1:50.000) eða stærra og gróðurlendiskort af landinu öllu í 1:500 000. Vistgerðkortlagningu miðhálandisins er lokið (1:50.000) en láglendið og annað hálendi er eftir	
3.3	Samanburður og mikilvægisröð			Miðað er við innri samanburð og röðun tegunda og vistgerða í mikilvægisröð Mikilvæg atriði dregin fram.

4. Kortlagning vatnafars

4.1	Vatnafarsgrunnur	1:20.000	Gerð hans að mestu lokið en aðgangur takmarkaður við einstakar stofnanir	Nauðsynlegt er að grunnurinn verði opnaður öllum almenningi í samræmi við vatnatilskipun Evrópusambandsins
4.2	Flokkun vatnasvæða		Flokkunarfræðin langt komin	Vantar mikið af grunngögnum
4.3	Flokkun vatnsfallstegunda		Aðferðafræðin liggur fyrir en þörf er á að ganga til verks	

5. Kortlagning landslags

5.1	Heildarviðmið		Flokkunarfræðin og aðferðafræðin komin eru í vinnslu	
5.2	Sérstök viðmið		Flokkunarfræðin eru í vinnslu	

Gengið er út frá því að þessar upplýsingar verði settar inn í Corine landflokkunarkerfið sem er grunnflokkunarkerfi í Evrópu um landnýtingu.

Auk þess verði INSPIRE hugmyndafræðin notuð þannig að þær upplýsingar sem verður aflað verði opnar og á samræmdu formi og nýtist almenningi og stjórnvöldum við frekari vinnu. Inspire er tilskipun um skipulag við öflun og miðlun landfræðilegra upplýsinga og var tilskipunin samþykkt í Evrópuþinginu í byrjun febrúar 2007.